

דף קי"ד

מוקצה ונעבד בק' קלים לריה"ג
שא' שקק"ל הם ממון בעלים

למדנו במשנה, שלומדים שהשוחט בחוץ
רובע ונרבע, מוקצה ונעבד, אתנן ומחיר,
כלאים ויוצא דופן פטור מהכתוב "לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן לַה". הגמרא שואלת,
הרי הם פסולים לקרבן ואינם ראויים להביאם לעזרה, ומדוע לא לומדים
שהוא פטור מהכתוב "וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ"? ומובן שלגבי
רובע ונרבע צריכים לימוד נפרד, למקרה שהיו ראויים לפתח אהל
מועד כשהקדישם ואחר כך רבעו או נרבעו. אבל במוקצה ונעבד אי
אפשר לומר כך שהרי אדם אינו אוסר דבר שאינו שלו? ואמרת הגמרא,
שהמשנה ממעטת קדשים קלים שלאחר שהקדישם הם נאסרו על ידי
הבעלים שהקצה או שעבד אותם. וזה כרבי יוסי הגלילי שאמר שקדשים
קלים הוא ממון בעלים. כמו ששנינו בברייתא שרבי יוסי הגלילי אומר
שהכתוב "וּמַעֲלָה מַעַל בָּהּ" וְכַחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ¹⁷⁹⁹ בא לרבות שהכופר
בקדשים קלים של חברו ונשבע והודה חייב עליהם אשם גזילות, שהם
ממונו¹⁸⁰⁰.

באתנן ומחיר כלאים ויוצא דופן
בולדות קדשים שקדושים בהווייתם
חל אף על המוקדשים. והשוחטם בחוץ פטור מ"לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן" מפני
שאינם בני הקרבה. מוקצה ונעבד נפסלו משום עבודת כוכבים, והמשנה
צריכה למעט אותם מחיוב מהכתוב "לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן" בקדשים קלים,
כשהוקדשו ואחר כך הוקצו או נעבדו. ובאתנן ומחיר, כלאים יוצא
דופן¹⁸⁰² אי אפשר למצוא שנפסלו לאחר שהקדישם¹⁸⁰³. והמשנה צריכה
למעט אותם מחיוב מהכתוב "לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן" ואינה יכולה ללמוד זאת
מהכתוב "וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ", בולדות קדשים שנפסלו

1799 בה' וכחש בעמיתו דברים שיש בהם לשם ולעמיתו. רש"י.

1800 מפני שקוראים בו וכחש בעמיתו. רש"י.

1801 "כי משחתם בהם" וכל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים. רש"י.

1802 בהמת כלאים היא כך מתחילת יצירתה, ויוצא דופן הוא בשעת לידתו.

1803 א"א לומר שנעשו אתנן אחר שהקדישם שאין אתנן ומחיר חל על המוקדשין לפי שאינן שלו. ואם נתן באתנן
לפני שהקדישם נתמעטו מאל פתח. וכן כלאים ויוצא דופן שאם הקדישם אחר שנולדו נתמעטו מאל פתח אלא
בולדות קדשים שנראו לבא עם אמן. רש"י.

במע" אמן שהיו ראויים לפתח אהל מועד אם היה בא להקריב את אמן לפני שנפסלו¹⁸⁰⁴. והתנא של המשנה סובר שולדי קדשים הם קדושים בהוייתם¹⁸⁰⁵, בלידתם. ולכן הפסול של אתנן ומחיר חל עליהם במע" אמן, אם נתן לה עובר של מוקדשים באתנן¹⁸⁰⁶.

המשנה צריכה להביא את המחלוקת למדנו במשנה שנחלקו חכמים ורבי שמעון, בשלשה דברים אם חייבים על הקרבתם בחוץ: בעלי מומים עוברים, תור ובן יונה שלא הגיע זמנם ואו ואת בנו. ומבאר הגמרא, שהמשנה הוצרכה להביא שנחלקו בשלשת הדברים, מפני שאם היתה מביאה את המחלוקת רק בבעלי מום עובר, היינו אומרים שחכמים פוטרם את השוחט בעל מום עובר בחוץ מפני שבעלי מומים הם מאוסים, ואינם ראויים להקרוב בפנים. אבל הם מודים לרבי שמעון שהשוחט בחוץ תורים שלא הגיע זמנם שאינם מאוסים עובר בלא תעשה, משום שהם ראויים לאחר זמן. ואם המשנה היתה מביאה את המחלוקת רק בתורים שלא הגיע זמנם, היינו אומרים שרבי שמעון אומר שהמקריב תורים שלא הגיע זמנם עובר בלא תעשה, משום שתורים שלא הגיע זמנם לא נראו ונדחו. אבל רבי שמעון מודה לחכמים בבעלי מום עובר שנראו ונדחו. ואם המשנה היתה מביאה את המחלוקת בשני אלו, היינו אומרים שחכמים חולקים ופוטרים את המעלה בחוץ בע"מ עובר ותורים שלא הגיע זמנם, משום שאי אפשר להקריבם משום פסול בגופם. אבל הם מודים שהשוחט בחוץ בהמה שאסור לשחטה משום איסור אותו ואת בנו, שאינו פסול בגופה אלא פסול שבא מהעולם עובר בלא תעשה. ולכן המשנה מביאה את המחלוקת בשלשת הדברים¹⁸⁰⁷.

1804 א"א להעמיד את אתנן ומחיר בחדשים קלים אפילו לרבי יוסי הגלילי שאע"ג שהוא ממונו אינו חל עליו כמו שלומדים בתמורה (דף ל:). מהכ' לכל נדר פרט לנדר. תוס'.

1805 נקט לשון הוייה משום שלומדים שולדות קדשים קרבים מהכ' "מאשר יהיה לך". רש"י.

1806 תוס' שואלים למה צריכים את הכ' למעט הלא הם חולין גמורים ודינם כשאר חולין להשחט בחוץ, שאינם צריכים אפילו פדיון שאין קדושה חלה עליהם כלל. וי"ל שרשב"ג א' שאין קדושה חלה עליהן קדושת הגוף להאסר בגיזה ועבודה אבל יש קדושת דמים להפדות שלא במום. ולכן צריכים את הכ' למעט מפני שלא התמעטו מפתח אהל מועד. למי שאמר שולדות קדשים במע" אמן הן קדושים אפילו קדושת הגוף חלה עליהם שהקדושה של אמן חלה עליהן. התוס' שואלים למה לא אומרים למאן דאמר בהוייתן מיגו שירדה להם קדושת דמים ירדה להם קדושת הגוף כמו שא' בתמורה (דף יט: ושם) במפריש נקבה לאשם. וכ' שנראה לפרש שמדובר כשהקדישם לאחר שנעשו אתנן ומחיר, או בעודן במע" אמן או אחר שנולדו. ודכיון שהקדישן בפירוש חלה עליהם קדושה. תוס'.

1807 במקומות אחרים משמע שפסול הגוף חמור יותר מפסול שבא מעלמא ככמו שא' לעיל (דף ד.) מה לשינוי קודש שכן פסולו בגופו. ובפסחים בסוף אלו דברים (דף עג:) כל שפסולו בגופו ישרף. וכאן אינו משום שפסול

רבי אילעא א' בשם ר"ל שמשה אסר בל"ת
 "לא תעשון" להקריב חובות בגלגל

אמר רבי אילעא בשם ריש לקיש, טעמו
 של רבי שמעון שאומר שמי ששוחט

בחוי' כל דבר שהוא ראוי לבוא בפנים לאחר זמן עובר בלא תעשה,
 מהכתוב: "לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום איש כל הישר
 בעיניו". אמר משה לישראל, כשתבואו לארץ, כל השנים שעד החלוקה
 לא תקריבו את כל הקרבנות שאנו מקריבים היום במדבר. היום מותר
 לנו להקריב רק במשכן ולא בבמות, ואנחנו מקריבים במשכן בין
 נדרים ונדבות ובין חובות. אבל כשתבואו לארץ תקריבו רק ישרות,
 נדרים ונדבות הבאים מישרות ונדבת הלב הקרבים בבמת ציבור, אבל
 לא תקריבו חובות, ואפילו בבמת ציבור. "כי לא באתם עד עתה אל
 המנוחה ואל הנחלה" עד שתבאו אל המנוחה בשילה ותקריבו. וגלגל
 היא מחוסר זמן עד שיבוא לשילה והבמות יאסרו. ויהיה מותר להם
 להקריב במשכן קרבנות חובה. ומשה שאמר לבני ישראל "לא תעשון"
 שלא יקריבו בגלגל אסר להם את ההקרבה בלא תעשה¹⁸⁰⁸. ומכאן שיש
 איסור לא תעשה להקריב מחוסר זמן בחוי'.

ר"ז א' שלחכמים הכתוב נתק את
 מחוסר לעשה לר"ש לוקים עליו

שאל רבי ירמיה את רבי זירא, אם בגלגל
 קרבנות חובה הם מחוסרי זמן, מדוע השוחט

מחוסר זמן לא ילקה, אפילו אם שחטו בפנים, הרי משה רבינו אסר על
 ישראל את שחיטת קרבנות חובה במשכן כשהיה בגלגל. ומדוע אמר רבי
 זירא שהכתוב נתקו לעשה¹⁸⁰⁹. ששנינו במשנה בחולין, השוחט בהמה
 ששחט באותו יום את אמה או בתה, לוקה משום איסור אותו ואת בנו.
 ורבי זירא אמר שאינו לוקה משום "לא ירצה" על שחיטת מחוסר זמן,
 מפני שהתורה כתבה את איסור מחוסר זמן בלשון עשה "מיום השמיני
 ירצה" להוציאו מכלל לא תעשה, ואין לוקים עליו. והרי לפי הדרשה
 של ריש לקיש יש בשחיטת מחוסר זמן לא תעשה של "לא תעשון"?

הגוף קל. שבע"מ עובר ותורים שלא הגיע זמנם הפסול תלוי בגופו, ואם המום היה עובר מיד והתורים גדלים
 לאתרו היו ראויים. אבל באותו ואת בנו אין הפסול תלוי בגופו שיועיל לו תיקון שאינו ראוי לכל היום. תוס'.

1808 ומשמע בין בבמת ציבור בין בבמת יחיד ומכאן שמחוסר זמן בבמה בלא תעשה.

1809 רש"י פירש שאין זה כשאר לאו הניתק לעשה שא"כ מה הקשו שילקה משום הלאו לא תעשון הרי הוא
 ניתק לעשה אלא הוא כמו נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה. אבל רש"י בחולין פירש (דף פא.) שהוא
 כשאר לאו הניתק לעשה שמיים השמיני והלאה ירצה משמע קודם זמנו לא ירצה והניחו עד שיעבור זמנו. תוס'.

ויש גירסא אחרת בספרים לר"ש ה"ג והא גלגל פנים הוא אמר רב נחמן בר יצחק פנים דגלגל כו'. תוס'.

מתרצת הגמרא, שדברי רבי זירא נאמרו לפי חכמים החולקים על רבי שמעון ולא דורשים את "לא תעשון" לאסור את השחיטה של מחוסר זמן, אבל לרבי שמעון לוקים על שחיטת מחוסר זמן.

רנב"י אמר פנים של גלגל הוא כחוקי רב נחמן בר יצחק אמר, הקרבת חובות יחיד בגלגל נאסרו בלא תעשה לא משום מחוסר

זמן, אלא משום שחטי חוץ. מפני שפנים העזרה באהל מועד שבגלגל הוא כמו חוץ לענין קרבנות שטעונים שחיטה בעזרה במשכן שילה, חובות יחיד שנאסר להקריבם עד שהמשכן יעמוד בשילה. אבל גם לרבי שמעון לא לוקים על הקרבת מחוסר זמן בפנים¹⁸¹⁰.

רבה אמר, שרבי שמעון לומד שהשוחט מחוסר זמן בחוץ עובר בלא תעשה, כמו ששנינו בברייתא, רבי שמעון אומר לומדים שהזבח פסח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות עובר בלא תעשה, שנאמר: "לא תוכל לזבח את הפסח". ומהכתוב "בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ" בשעה שישראל נכנסים בשער אחד לומדים שהזבח את הפסח בבמת יחיד בשעת היתר הבמות אינו עובר בלא תעשה. אם נאמר שהדרשה של רבי שמעון מדברת אחר חצות של י"ד בניסן, הרי השוחטו בחוץ חייב כרת שהרי הוא מתקבל בפנים! אלא מדובר קודם חצות. מפני שלפני חצות פסח הוא מחוסר זמן ואינו יכול לשחטו לשמו. ומכאן לומד רבי שמעון שהשוחט מחוסר זמן בחוץ עובר בלא תעשה¹⁸¹¹.

ואומרת הגמרא שמדובר לאחר חצות, ובשעת היתר הבמות. והפסוק בא לאסור הקרבת קרבן חובה, כמו פסח בבמת יחיד בשעת היתר הבמות, בגלגל נוב וגבעון. ואפילו שבמות יחיד הותרו לעולה ושלמים, בחובות יחיד יש איסור לא תעשה, ולא משום מחוסר זמן שהרי אפשר להקריבו בבמה גדולה. שואלת הגמרא, הרי רבי שמעון אומר שהאיסור הוא בשעת איסור הבמות? אומרת הגמרא, הכונה במילים בשעת איסור הבמות היא בשעה שיש איסור במה לו, לקרבן זה, יש היתר במה לחבירו, לעולה

1810 אפילו שהיתה לחצר אהל מועד בגלגל קדושת עזרה לכמה דברים. לענין קרבנות חובות יחיד היה לה דין של חוץ לעזרה. רש"י.

1811 ואע"ג שראוי שלא לשמו לא חייב כרת כיון שמחוסר עקירה ואין עומד להעקר קודם זמנו. תוס'.

ושלמים של נדר ונדבה. והסיפא אומרת שלומדים מהכתוב "בְּאַחַד
שְׁעָרָיֶךָ" שאין איסור לשחוט פסח בבמת יחיד בשעה שהוא מותר בבמה,
קודם חצות שאפשר להקריבו לשם שלמים והוא נעשה שלמים¹⁸¹².

הגמרא שואלת על מה ששנינו במשנה איזהו מחוסר זמן בגופו הזב זבה
ויולדת שהקריבו חטאתם ואשמים בחוץ פטורים. הרי זב זבה ויולדת
מביאים חטאת ועולה אבל לא אשם? אמר זעירי, יש לשנות במשנה הזב
זבה ויולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמים בחוץ.

רש"א שיש לשנות והנזיר עוד שואלת הגמרא, מדוע אמרה המשנה
שהזב זבה ויולדת ומצורע שהקריבו עולותיהם ושלמיהם חייבים, האם הם מביאים שלמים? אמר רב ששת,
יש לשנות במשנה ונזיר. ואומרת הגמרא שהתנאים, שוני המשניות
קבעו את ההגהה של זעירי במשנתם והוסיפו אותה במשנה. אבל את
ההגהה של רב ששת לא הוסיפו אותה במשנה. אבל בגמרא אמרו
שהמשנה שאומרת ושלמיהם התכוונה לנזיר^{1813 1814}.

1812 תוס' שואלים שכאן משמע שקדושה חלה לר"ש על תורים שלא הגיע זמנם והשוחטם בחוץ בלאו. ובמעילה
(דף יב.) רש"א שמועלים בהם משום שהם ראויים לאחר זמן. ובתמורה (דף יט:) באשם בן שתים והביאו בן שנה
אמר ר' שמעון שכל עצמן אינן קדושים משום שכל דבר שאינו ראוי לגופו לא ירדה לו קדושת הגוף. והק' מאי
שנא ממחוסר זמן, שר"ש אמר שקדוש. ותימצו שהוקש לבכור שקדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמן. וי"ל שלומדים
דבר שאינו ראוי לשם קרבן ממחוסר זמן שאין ראוי לשום קרבן. אבל דבר שראוי לקרבן אחר ולקרבן זה שהוא
מקדישו אינו ראוי לא ירדה לו קדושת הגוף. תוס'.

1813 ככל חסורי מחסרא. רש"י.

1814 משום שבמצורע יש טומאה כעין זב וזבה ויולדת אבל שיירו את נזיר שאינו דומה להם. תוס'